

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any III.—TARRAGONA, 3 Janer de 1915.—Núm. 76.

DIBLIOTECA PÚBLICA
TARRAGONA
REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Méndez Núñez, 6, baixos

Els treballs se publiquen baix la
responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

≡ Balans de l'any 1914 ≡

L'any

Acaba de despedir-se'n l'any 1914.

No serem pas nosaltres els qui cantem unes alabances en honor seu per la tasca dolorosa que ha realitzat; mes que això, hauriem de relegar-lo de tal manera que ni'l seu record ens pogués amargar la memoria.

La Historia gravará els seus acontèixements amb lletres amarades de sang i les generacions totes maleiràn la fatalitat de l'hora en la que va començar son funest regnat l'any que ja ha finit.

L'any nou es un enigma, una esperança, tal com ho son sempre tots els jocs per als aficionats a les ventures de la sort; pero un cop aquesta ja s'ha manifestat i'l jugador empedernit se veu el desengany, allavors tot es maleir la sort, el joc i qui'l fa o com porta.

Aquesta esperança que l'any 1915 porta dibuixada en son tendre rostre, es, per a tots, d'una gran confiança, i ni'ns diu que ell vulga seguir les petjades de son antecessor, ni podem endevinar-hi les grans sorpreses que'ns guarda amb tanta reserva.

Veurem com desenrotllarà els seus propòsits, i molt serà que al finalitzar no haguem també d'exclamar, irats, com ho hem fet a l'acabament del 1914:

—Si haguéssim pogut preveure la malura de la teva sang, sense cap contemplació t'hauriem destituït, fen-te abdicar, vergonyosament, per a tu i per a tota la teva niçaga!

A. BRISA.

La Premsa

En el capítol de les altes i baixes que ha tingut la premsa de la localitat durant l'any que se'n acaba d'anar a la posta, hi hem d'anotar la desaparició d'*El Ideal* si bé, en realitat, l'ànima radical d'aquell periòdic no s'ha extingit, ja que per efecte de la fusió dels dos centres radicals també varen refundir-se llurs orgues en la premsa, convenint en seguir publicant *La Voz del Pueblo*. S'han llençat a la palestra pública, o, com si diguéssim, han entrat a formar part de la República de les lletres: *El Médico*, que tracta de les qüestions relacionades amb el seu nom; el *Boletín Arqueológico*, orgue de la Societat Arqueològica, editada amb relatiu gust i amb gravats; el *Boletín de la Estadística Municipal*, amb una munió de datos interessants i curiosos; *Juventud*, revista cultural i antiflamenquista, que publiquen joves escriptors locals, estudiants en sa majoria, i *La Contrata*, del género jocós, i del que sols n'hem vist un número, creient que la seva vida haurà sigut ràpida com la del llampec.

També s'ha de consignar el canvi que va fer el portaveu del partit federal. Durant el primer trimestre de l'any va convertir-se *Tarragona Federal* de setmanari en diari, i de català amb que estava redactat va apareixe en castellà, i després de curta temporada, va tornar a ésser publicació setmanal pero conservant la llengua castellana.

Se va constituir, durant l'any 1914, l'Associació de la premsa després de tants anys d'haver-se llençat l'idea, confiant-se la presidència al director de *Tarragona Agrícola* i actual president de la Diputació provincial en Josep Mestres, el nostre amic molt distingit. A l'Associació hi han ingressat companys de la major part de periòdics de Tarragona i de la provincia.

Creiem que no hi ha hagut res mes per a que pugui registrar-se en aquest Balans de la nostra premsa durant l'any 1914, que, per a bé de tots, ha donat ja possessió al 1915 per a que regeixi els nostres destins.

R.

El Municipi

No es gens favorable el balanç de l'any que acaba de morir en lo que respecta a la gestió del nostre Municipi. Ni política ni administrativament la feina ha sigut recomanable. I no serà per falta de bons intents, si aquests, com sembla, els ha de fer suposar l'assiduitat de l'assistència a les sessions. Mai potser, o ben poques vegades, s'havia pogut observar una tan gran concorrencia: per terme mitj, de divuit a vint regidors en cada reunió setmanal. Ha passat una cosa semblant a la que li succeïa a un catedràtic amic nostre; que'l curs que's distingia pel bon comportament dels deixebles, no podia donar cap *sobresaliente*; i al revés, quan li tocava un curs de xicotets entremaliats, amics de la bullanga i les campanes, la font de les bones notes rajava a roll plè.

Políticament, les forces que amb tant braó lluitaren en les passades eleccions municipals, no poden mostrar-se molt satisfetes de la feina dels seus representants. Especialment els partits republicans, no han donat bella mostra de coessió i disciplina. I si bé les tendències conservadores que per la força del número dominen a l'Ajuntament, tampoc han realitzat obra de conjunt, no obstant, mercès a la feblesa dels elements democràtics, han deixat sentir doblement la seva influència perturbadora. Aquell *banc del silenci* o minoria carlista, a causa de la Popular aixecada a la categoria de partit local, es l'únic que n'ha sortit beneficiat puig amb la seva política de *barrer para adentro* se n'ha emportat totes les places que han anat vacant.

Administrativament, tal volta l'abundancia excessiva d'advocats, ha fet que en plena sessió s'hagin sentit les més estupendes teories. I no és això lo pitjor, sino que més d'una vegada, de la teoria estúpida s'ha passat a l'acord, sense pensar en lo mal parada que quedava la serietat de l'Ajuntament. L'implantació del treball intensiu a les oficines municipals i'l non-nat repartiment de prestació personal, per no citar altres coses, passaràn a l'història de les gatades regidoresques, concebudes, aixó sí, amb la major bona fè. Per altra banda tampoc hem vist res de nou en la confecció dels presupostos, la dissecció dels quals hem pogut veure fa pocs dies en aquestes mateixes planes.

Sembla que ara's va dret i per bon camí a la resolució del problema de la portada d'aigües, que s'ha deixat per a la primera sessió de l'any nou. Tant de bò l'encert guí a tots els regidors i sia l'acord que's prengni senyal segura de que la tasca de l'any 1915 serà totalment diferent de la realitzada'l 1914.

T.

Cant de l'any

Ja es riu lo qu'era sols un degotall.
Com els solcs que, amb la rella, fa el pagès,
hem vist passar un mes i un altre mes
i ha passat l'any brunzent com cop de mall.

De la il·lusió montats en el cavall
forjarem somnis que no son ja res;
volíem pau i amor; trevall, progrés,
harmonia... i tot roda costa avall.

Si els qui sentim encara la virtut
no aixequem ben enlaire'ls nostres cors
per a mirar l'orgull com cau retut,
mereixerem que'ls segles venidurs
clavin en nostra llosa aquest escut:
«Per covards no arribaren a Mentors».

J. BRU FERRER.

Janer 1915.

La Industria

Poca cosa ofereix de nou l'any que finim en lo referent a variacions dintre'l camp essencialment industrial; tan poca, per desgracia nostra, que quasi ni mereix el treball d'ésser esmentat. I es que Tarragona, no és, sens dubte no volem que sia, població industrial, puig que té lo necessari per a ser-ho; capitals; el lements; xarxa de comunicacions; port de mar; institucions bancaries; etc., etc., i en canvi no s'inicia amb la vigorosa vida de la fabricació.

Aquest any no haurà augmentat el marge d'articles que ostenten el *marchamo* de Tarragona, mes que en la crema per a calçat «Kaiser»; el género de punt anglés de la nova secció de la fàbrica Soliano (J. i J.); quiscuna provatura sobre fabricació de mitjes i mitjons, i en altre ordre la inauguració que s'anuncia per aquests dies d'un nou Hotel en el carrer del Comte de Rius. Tot aixó de poca importancia en lo que toca a col·locació de braços, puig que no son necessari munió d'obriers per al funcionament d'aquestes industries. Bé direm que la guerra, per un cantó, ha vingut a desbaratar el plan de quiscuna nova iniciativa i que, per altre part, a Tarragona tenim encara sens resoldre el problema de l'aigua, sens qual el lement, en abundancia, es impossible l'establiment de centres de fabricació.

De totes maneres, sinó les industries, la classe industrial de Tarragona ha fet bona feina. Ho hem de regoneixe. El Centre Industrial en el transcurs de l'any ha portat una tasca ferma i encoratjadora: un dia laborant per a que sia un fet la construcció d'un ferro-carril de Cervera a Tarragona; l'altre, espenyent l'assumppte dels diposits comercials; mes tard, treballant sens treva en lo relacionat a estacions dels ferro-carrils; organitzant una campanya per a que no prosperés l'amenaça de la elevació del preu sobre alumbrat i energia elèctriques i tants altres problemes com té plantejats, dona prova palesa de que la classe industrial desperta i treballa... treballa...

Aixó es encoratjador: sembla que tament vinguem a nova vida. No cal mes que pegar una ullada als establiments del detall, quasi tots ells renovats, amb mes llum, mes cristalls, mes alegria que abans. D'un temps ençà s'han fet instal·lacions fins luxoses d'establiments, cosa que abans no's feia. I es que a despit dels eternals apàtics i sorruts pessimistes entrem a la vida moderna. La vida de la *vida*, del moviment, de les renovacions; la vida de l'ambient...

Hi ha molt, moltíssim a fer, encara, pero nosaltres som optimistes i creiem que l'exemple d'uns pocs arribarà a convence a uns molts.

El dia que un deu per cent de les làmines o titols dipositats als bancs sien convertits en portes obertes d'establiments fabrils o industrials, serà el dia de la salvació de Tarragona; serà la gran diada!

J. G. P.

El Comerç

Fou en sos comensos l'any 1914 de gran moviment per al nostre camp, doncs que la exportació de avellana, ametlla, vi i oli, portava una esbranzida ferma i progressiva, fent que en el nostre port hi hagués un moviment seguit de entrades i sortides de vaixells.

La importació anava seguint també en ses petjades a la exportació, fent que els nostres molls es vegessin molt sovint abarrotats de mercaderies.

Aquest moviment, donava vida plena i exuberant al camp i a la ciutat, omplint de alegria i joia a tothom, fent preveure el febrós moviment que es despertaria en la época de les cullites ja que aquestes totes es presentaven abundoses.

La nostra marxa era tan hermosa, que feia ovirar per a aquesta anyada que al nostre camp hi entraria una riuada d'or, mes, ai!, la maleida guerra, aquesta paraula que al oir-la sols, ens produeix esgarriances, ha sigut per al nostre comers una punyalada, produint conseqüències que son incalculables; aquella riuada d'or tan esperada i que ben merescuda la teniem, a l'exclatar el crudel crit de guerra, es va convertir en rierada de angoixes, de pànic, de

un atontament impropï de lo que significa la activitat de la vida mercantil.

Foren els tres mesos de Agost, Setembre i Octubre, de una desorientació complerta, tant, que ningú sabia què fer, ni aont girarse; una *débacle* com mai se hagués vist.

El moviment paralitzat casi en absolut, les Borses tancades, les banques amb un esvarament grós, i gracies a la sensatesa del públic, no registrem avui grans desastres que haurien vingut si tot'hom, per l'instint de conservació, no hagués procurat mostrar una serenitat que internament no tenia.

Aquest trontollar general, ha tingut per al comerç, industria i agricultura del nostre camp, unes conseqüències ben doloroses, doncs ha quedat molt minvada la exportació dels nostres fruits, que estan dipositats en les mans de agricultors i comerciants, portant tot això una manca de moviment de la que se n'han de ressentir ben seriosament totes les classes socials.

El balanç de 1914 que durant el primer mitj any tothom creia liquidariem amb un gran superavit, ha sigut un verdader desastre, que difícilment podrà recuperar-se.

Per lo que a la ciutat fa referència i a lo que toca a millorar els serveis per a donar majors facilitats al comerç, devem fer remarcar tres fets, de veritable importància, com son: la aprobació definitiva i de comú acord entre les Companyies i la ciutat, de la estació del f. c. que portarà grans beneficis.

L'aprobació per a donar a subasta l'aixamplis del moll de Llevant, mellora anys ha desitjada i que forsa falta feia.

I, finalment, l'adoquinat del moll de costa que ben necessari era, donat l'abandono en que la Junta de Obres del Port, té, casi sempre, la conservació dels nostres molls.

Aquestes tres partides les passarem a l'*Haber* de l'any 1914, pero devem deixar el *Debe* sense saber quan farem el traspàs, projectes tan hermosos i quin beneficis ens haurien aportat una transformació a la ciutat, com son el Tranvia de Reus a Tarragona, el del f. c. de Cervera Valls a Tarragona, la construcció de uns grans forns per a la fundició de metalls i altres que han quedat completament estacionats, alguns, potsèr, per a desapareixe per a sempre mes de les vies de la realitat.

Aquest es, en termes generals, el balanç del desgraciat any 1914 de trista memoria per als que havem tingut la desgracia de viure-l i molt mes encara per a tots aquells que en absolut son contraris a lo que significa lluita de la força bruta, incomprendible ja en el segle dels invents, i molts menys encara, que qui hagi promogut la guerra emplei sempre la paraula *civilització* que deuria substituir per la de *barbarisme*.

M. M. B.

Els Teatres

Fer un balanç teatral de les novitats anyals en els nostres teatres, és tasca per demés senzilla i diem senzilla pel motiu de que d'uns quants anys ensá que l'Art está divorciat poc menys de la nostra Ciutat, essent campanyes per demés migrades les que realitzen les companyies que de molt tard en tard ens visiten.

Aqueix éxode del teatre per part del públic, si volem esbrinar-ne els motius, facilment els trobarem. La culpa és de tots i de ningú. Dels legisladors, en primer lloc, al carregar nous impostos que donen una vida per demés migrada a les Empreses; de aquestes, al no presentar les obres amb la deguda propietat; dels artistes, que, salvant rares excepcions en l'art teatral, s'identifiquen poc de llurs papers; dels autors, que mirant al trimestre presenten obres de tan poca consistència, soporíferes i insubstancials que causen ennuig en compte de delectar-nos, i, finalment, del públic, quin gust estragat li fa rebutjar tota classe de menjar que no estigui carregat de sal i pebre.

En el teatre castellà les obres de tassis han sigut rellegades a l'oblit pel *género chico*, i aquest per l'*infimo*, teatre per hores, naturalista (?) en el que les *deshabillés* de les tiples consoliden l'éxit, fent creixe la saliva i les dents.

El nostre teatre català pateix la mateixa malura o passa; els ingenis de la literatura es moren de fam; llurs obres no els donen ni per a un plat de monjetes i, en canvi, els arranjadors de *vaudevills* cobren crescuts trimestres. Es vergonyós això, pero es veritat. El teatre català es mort; l'han mort a mà airada els mateixos que se'n planyen. En tot lo que va d'any ni una mala estrena, ni un sol teatre ha treballat en català com no siguin els que ja hem mentat. Finces en el Romea, casal de les lletres patries, sols lo exòtic hi ha tingut acollida.

Fetes aqueixes breus consideracions, innecesaries, potsèr, per a la tasca que'ns ocupa, direm que en nostra Ciutat hem rebut la visita-llampec, en lo que va

d'any, d'algunes companyies que han fet forrolla. Ricard Calvo, l'impecable recitador de versos que'ns delectà a l'Ateneo amb l'«Hamlet»; els Fuentes, pare i fill, en la intensa i celebrada tragedia de Benavente «La Malquerida» conquistaren un éxit gros: la seva companyia era de les mes arrodonides que hem vist; en Tallaví, en el teatre Mundial, ens demostrà que no endevades premsa i públic l'ovaciona equanimament ovirant en éll a un dels primers actors espanyols. També realitzà una lluida campanya en Villagómez, estimable actor, quin gust refinat li fa presentar les obres amb tota propietat; la ingénua Xirgu, quina «Zazá» venedora d'amor, trobà en la superba actriu encarnació viventa, i, finalment, en Barbosa al Principal amb un conjunt de companyia molt recomanable sorteja l'indiferentisme del públic amb gran braó.

Com a novitats, cal fer remarcar dues estrenes: en «Garrofeta» diàlec de costums gitanes original de nostre bon amic en Josep Vazquez, i la comedia d'assumpte local «El brillante de Tarragona», original den Barbosa, acullides ambdues obres amb bon éxit, pel públic.

Veus-aquí condensat en breus mots tot un any de comunió espiritual de l'art al públic; tot un any de teatre vuid la major part dels dies, sense interès, supeditat a la película muda i al pas doble del «Gallo» i a l'inarmònic sò dels *palillos* de les atraccions que amb veus impossibles fereixen els timpans amb *gorgoritos*, *ays... ays...* i *malas puñaladas te den...*

Finalitzem: tot evoluciona, pero aixis com deuria ésser en sentit progressiu, ens resulto per dissort, regressiu; paciència. Pel teatre, quin dubte hi ha que vindran dies mellors! Avui per avui, sols interessa el teatre de la guerra: que aquesta s'acabi prompte i sens *reprise* i que l'any quinze sigui mes pròdig per a tots quants sospirem per la regeneració de l'Art i dels homes.

R. H. M.

El passat i el present

La vida passa, i els anys que volen, igual que fulles, que'l vent s'endú, depressa corren, i amb ells s'emporten sempre, una mica de joventut.

Any que ara arribes: ben vingut siguis; bon viatge tinguis any que te'n vas, la gent exclama, quan l'any es sempre un tros de vida, que s'ha acabat.

La vida passa; passa la vida, i la arribada del cap de l'any, es la fugida d'una esperança i la vinguda d'un desengany.

N. G. Ruiz.

L'Sport

Fou durant l'any 1908 que uns quants joves socis de l'allavors «Unió Democràtica Nacionalista» van ésser els qui renovaren l'afició al foot-ball, despertant aixis de son llarc abatiment als sportmans d'aquesta ciutat, formant l'equip «Catalunya», i en aquells mateixos dies se van constituir també el «Pedal», «Minerva» i l'«Hispania» i després d'una bona sèrie de partides en les que'l «Catalunya» va saber posar el seu nom al bon nivell que li pertocava, va haver de disoldre's per les causes que detallarem mes avall, desapareixent aixis totes les manifestacions sportives per alguns anys.

En el 1914, al comensament sols existien dos equips, l'«Olimpic» i l'«Universal», ambdós de molt poca força, i escassament podien comptar amb un 1.er i 2.^{on} equips, pero alguns dels qui formaven l'antic «Catalunya» novament van sentir el batec de llurs aficions sportives i ingressant en les files de l'«Universal», fan d'aquest un equip molt fort i augmenta considerablement la societat, arribant fins a 80 el nombre dels socis, i essent com era el que comptava amb mes forces, i creient els que'l formaven que per aquesta circumstància podia molt be representar a la nostra Ciutat, se li canvià el nom per el de «Tarragona», fent-se'n ben be acreedor, ja que amb deu mesos solsament va perdre dues partides en catorze jugades, i va saber demostrar als barcelonins de que a Tarragona hi havia elements que podien competir dignament amb ells. Va tractar de realitzar algunes partides contra el «Barcelona», l'«Espanya» i el «Real C.D. Español», no poguent-ho conseguir per ésser exagerades les pretensions que imposaven, pero'ls nostres compatriotes, els del Centre de Naturals de Tarragona i sa provincia van pendre-ho pel seu compte i's va efectuar una partida contra'l «R. C. D. Español» al qui va vencer, no obstant i figurar-hi en ell jugadors de la fama dels Gibert, Brú, Massana, Arcs, etc., essent la

nostra opinió de que aquest equip podia molt be representar a Tarragona i obtenir molt bona classificació en els campionats organitzats per la Federació Pero aquest que, com el «Catalunya», havia donat tants dies de gloria a la Tarragona sportiva, va tenir que desapareixe quan comptava amb majors forces, lo que fou degut, principalment, a la poca protecció del nostre Ajuntament quan se tracta de actes sportius, i, també, al no haver-hi a Tarragona camps adequats, ja que si be es cert que n'existeix un en el carrer d'Estanislao Figueres, deu considerar-se com si no existís, puig el preu de 65 pessetes cada mes no pot suportar-lo cap societat, si's te en compte que'l públic que concorre an aquests espectacles es sempre'l mateix, i que, per lo tant, no arriben els ingressos a cubrir els gastos.

I mentres deplorem, companys en Sport, el que la nostra Tarragona no puga comptar, com altres capitals, amb els medis necessaris per a desenvolupar les nostres aficions sportives, dediquem-nos a l'excursionisme, únic sport compatible a Tarragona i que amb tant bon acert patrocinen algunes de les societats de la nostra benvolguda Ciutat.

MERCADÉ.

La Pintura

Aquesta branca de l'Art ha tingut durant l'any que acaba de finir una certa importància dintre'l moviment artístic tarragoní.

Ha tingut certa importància, per lo migrades que, generalment, han sigut des de molt temps ençà aquesta mena de manifestacions.

Fora de les exposicions celebrades mesos enrera pel Circol Artístic d'aquí i el de Barcelona, simultaniament, feia anys que a Tarragona ens en passavem d'aquesta classe de festes.

L'any passat, amb la meritíssima exposició Mallol i després amb la de Vazquez-Carbó, que havia obtingut avans un bon éxit a Barcelona, s'operà una mena de desvetllament en l'atenció del nostre públic.

Per altra part, a base de les obres tornades de Florencia, en quina Exposició Internacional ocuparen un bon lloc els pintors tarragonins, cedides a la ciutat per sos autors i juntades a les que adquirí l'Ajuntament en ocasió de les exposicions ans esmentades, ha sigut inaugurada a casa nostra una galeria d'art modern.

Deixem apuntat lo que s'ha fet, en tant que'ns planyem de lo que s'hauria pogut fer de mes a mes amb un xic de voluntat per part de tot'hom. Permeti-se'ns, però, ésser optimistes i esperem que's farà enguany lo que s'hauria pogut fer l'any passat. En Ferrán i en Molas, que s'han mostrat retre's, fora de desitjar que exposessin també; es a dir: convindria que anyalment, els pintors tarragonins, tant els d'aquí com els ausents, mostressin a sos compatriotes el resultat de llurs esforços.

A ésser possible, a Tarragona, s'hauria de celebrar cada any una exposició com aquella portada a terme pel Circol Artístic temps endarrera, a la que hi concorreguessin, com allavors, les millors firmes catalanes. Una organització semblanta a la de l'Orfeo Tarragoní o la Societat Filarmónica podria fer el miracle, ja qu'es treball lleuger per a una junta lo que resulta pesat quan han de fer-ho els mateixos artistes que, essent pocs en número, gravita un cúmul de feina demunt de cada hu d'ells.

Que'ls artistes no desdirán, n'estém segurs. Esperem que'ls demés hi fassin lo que pugan, que de l'efors de tot'hom ne sortirà beneficiosa nostra estimada Tarragona.

QUIQUET.

Janer de 1915.

L'Esperanto

El moviment esperantista en nostra Ciutat durant l'any 1914, ha sigut més intens, si cab, que en els anteriors. Sols farem una lleugera resenya dels principals actes i festes realitzats.

En el mes de Janer hi hagué una important reunió de esperantistes federats a la K. E. F., prenent-se importants acords relacionats amb els afers esperantistes i medis més factibles i procediments a seguir per a la divulgació de l'Esperanto en nostra urb.

Els esperantistes tarragonins prengueren una part activíssima en les festes que organitzà nostre Ajuntament per a Pasqua de Resurrecció, arrançant una artística carrossa per al *Coso blanco*,—a quina el Jurat, per unanimitat, adjudicà el segon premi— i una grandiosa exposició de unes cinc o sis mil postals il·lustrades, de tots els països del mon, escrites en Esperanto, aixis com una important i riquíssima col·lecció de tots els més principals periódics esperantistes. Dita exposició, instalada en el local de

'Orfeo Tarragoní, fou inaugurada per les autoritats, assistint-hi totes les senyoretetes i els esperantistes dels grupus T. E. i T. K. organitzadors de la exposició, que fou una demostració pràctica de l'intensitat i espandiment de l'ideal de l'il·lustre savi polac doctor Zamenhof, inventor de l'idioma.

Tot'hom admirà la bellesa de les postals exposades i el·logià el treball i la força de voluntat dels esperantistes tarragonins, i l'Arquebisbe, completament entusiasmada, prometé no sols aprendre l'idioma internacional sino que en parlaria d'ell en el Senat, recomanant sa implantació.

L'«Ekskurs» fako de T. E. (secció excursionista), s'adherí al Congrés excursionista celebrat en nostra ciutat darrerament, desenvolupant-hi un tema sobre «L'excursionisme a les escoles» son Vis-president senyor Vidal i Ras, quin tema fou aprovat després de sa discussió.

El dia 6 de Setembre, amb ocasió de commemorar-se el sisé aniversari de la fundació de la primera entitat esperantista de nostra capital, s'efectuaren varies festes i actes de propaganda, obsequiant-se als amics i forasters, amb un vermut d'honor en el local de T. E., amb un banquet intim i per la nit amb un ball de societat. El mateix dia per la tarde el Vis-delegat de la U. E. A. senyor Vidal donà una conferencia sobre «Esperanto i Esperantisme» davant d'una escullida concurrència.

Les classes gratuïtes d'Esperanto per a amdos sexes que sosté la societat T. E. han continuat donant-se sense interrupció en son lloc social. Les del curs actual se començaren a primers del prop-passat Novembre a càrrec del Professor en J. Vidal, i Ras assistint-hi un gran nombre de senyoretetes i homes.

Es altament digne de lloança el treball cultural de nostres amics esperantistes, quins, malgrat no comptar amb cap subvenció de entitats oficials ni particulars, esmersen tots sos cabals i esforços en l'ensenyança de tant útil com bell idioma. Aixis mateix han vingut publicant setmanalment en els periòdics locals *La Cruz* i el *Diario de Tarragona* ses seccions «Esperanta fako» i «Esperanta rubriko». I ultimament, l'il·lustrat tinent coronel de la Guardia civil D. Miquel Cid Rey, Consul internacional esperantista, donà una brillant Conferencia sobre Esperanto en el «Círculo de Tarragona» el dia 8 de Novembre, assistint-hi quiscunes autoritats. La conferencia fou un gran èxit, essent el senyor Cid molt aplaudit per la nombrosa concurrència qui omplena el local.

Aquests son els principals actes de la vida esperantista verificats i estem convençuts que nostres estimats *samideanoj*, reculliran amb abundancia el producte de la hermosa llevor de germanor i pau entre tots els homes de bona voluntat.

A.

Les coses d'art... i la bohèmia artística

L'any que acaba de fer el darrer badall, l'any 1914 que passarà a l'història de la humanitat com el mes tràgic i espantable, no ha sigut del tot despreciable en materia d'art entre'ls tarragonins.

Ens és forçós condensar els mes notables aconeximents artístics per a no fer massa extens aquest balans. Els anirem aixis mateix apuntant en ordre cronològic.

—El dia primer de Febrer s'inaugurà en el Círcol de Tarragona l'exposició de pintures de l'ignasi Mallol quin triomf ponderà tota la premsa amb unanimitat de parers.

—D'enllà de l'Atlàntic ens arriba una nova d'art altament simpàtica i ben tarragonina. *La Nova Catalunya* de l'Havana, ens la donà ben afalagadora. A Guantánamo, s'hi exhibí en una Exposició de pintures distints quadros dels nostres Quiquet, (Francesc Carbó), En Joan Mallafre, En Joan Molas, En Pere Ferrán, En Josep Vázquez, en unió de les senyoretetes Na Teresa Balart i Na Carme Gibert.

—El dia de Pasqua, l'Orfeo Tarragoní cantà per primera vegada en la nostra Seu la grandiosa missa den Palestrina, produint l'audiència de la mateixa una impressió agradosíssima i emocionant.

No menys grandios resultà el Gran Concert que'l propi Orfeo donà en el «Coliseo Mundial» el dilluns de Pasqua, al cap-vespre, patrocinat per l'excelentíssim Ajuntament i en honor dels assistents al III Congrés Excursionista de Catalunya.

—En Quiquet Carbó i En Josep Vázquez exposen una munió de quadros a la Sala Esteva de Barcelona, proporcionant-nos el goig de llegir en els diaris de la metròpoli catalana grans elogis pels nostres compatriotes.

Així succeïa a mitjos d'Abril.

—Mestre Canibell ens dona ocasió de poder gaudir una nova prova del seu talent imponderable en materia d'arts gràfiques. El carnet del *Menú* servit amb motiu de la Consagració Episcopal del doctor

D. Francesc d'A. Vidal i Barraquer, bisbe de Solsona, es l'obra d'art de referencia.

—Encara que correspongui a l'ordre de la bibliografia, no volém deixar de mentar l'aparició de la primera novela de la nostra distingida compatriota i aïrosa escriptora Na Maria Domenech de Cañellas que dú per títol *Neus*, la que li valgué unànims elogis.

—Amb motiu de l'apat que en honor de D. Manuel Font, president de l'Orfeo Tarragoní l'obsequiaren els seus amics i companys, vam tindre el goig d'admirar un hermós *Fris*, de fusta estil Renaixement, magnífica obra d'art cisellada en els tallers dels nostres amics Srs. Arana i Brú, que'ls hi va valguer unànims elogis i felicitacions.

—El 16 de Maig s'exposa al «Círcol de Tarragona» la col·lecció de quadros den Quiquet i Vázquez que abans s'havia exhibit a la «Sala Esteva» de Barcelona, mereixent aixis mateix l'aprovació unànim del nostres intel·ligents.

L'Ajuntament prengué l'encertat i plausible acord d'adquirir un quadro de cada un dels mentat artistes.

—El 20 de Maig, l'«Orfeo Tarragoní» s'ompla de gloria cantant la *Consagració de Graal del Parcival* en unió de la orquestra «Sinfónica» que dirigeix el Mestre En J. Lamote de Grignon.

L'«Orfeo» i la «Sinfónica» van tenir un èxit esclatant, essent ovacionades ambdues corporacions, aixis coms els llurs respectius Mestres Sres. Gols i Lamote.

—Durant els dies 28 i 29 de Juny té lloc l'excursió de l'«Orfeo Tarragoní» a les Borjes i a Lleida, lo que proporciona a la nostra gloriosa corporació un èxit artístic dels més sonants i definitius.

—L'«Orfeo Ilustració Obrera de Falset» ens visità durant els dies 25 i 26 de Juliol proporcionant la llur visita i'l concert donat a l'«Ateneo» un grós entusiasme de simpatia i d'admiraçió envers els simpàtics cantaires falsetans.

—La nit del 13 de Setembre, en el «Centre Industrial» donà una brillant conferencia d'art En Joaquim Termes i Vilaplana, president de l'«Orfeo Català» de Buenos Aires tractant de l'obra catalaníssima del mentat Orfeo a la capital de l'Argentina.

—Durant els mesos d'Octubre i de Novembre s'entaula una vigorosa polémica entre En Pollux i En Joan Molas i Sabaté sobre l'enderroc de l'església del Miracle, essent de lamentar que s'hi barreassin qüestions que per a rès hi tenia que veure l'art, motiu capdal de la polémica.

—Amb motiu d'haver sigut anomenat Soci de Mérit de l'Arqueològica de Tarragona, Mestre Canibell ens donà nova ocasió de poguer admirar un artístic i per tots conceptes bellíssim Diploma que aquest arranjà, i que tots els aimants de les arts belles reputaren com un dels mes exquisits treballs eixits de la traçada mà de tan pulcre i exquisit artista.

—A l'Orfeo Tarragoní hi donà quatre conferencies el Sub-director artístic del mateix, versant sobre qüestions d'art musical i cultura ciutadana, durant els dies 9, 11, 16 i 18 de Desembre.

El passat diumenge, aprofitant unes hores d'nn hermós sol ivernenc, sol d' enamorament, sol de poesia mediterrània, vam tenir el goig de passejar amb un artista tarragoní, ni somniador, ni massa ascètic.

Ens parlà d'un projecte de bohèmia artística que a molts faria riure, pero que a nosaltres ens feu vibrar de goig i d'enveja.

Deia l'artista tarragoní, amb un llenguatge gràfic i ben seu:

—Me compraré un ruc i un carret,—quan tingui els quartos, afegia, solemniós—i a voltà-la pel mon de Catalunya!

—Sol? li vam preguntar.

—No; amb un altre amic.

—I bé, el ruc no podrà ésser massa menut; del contrari no podria dur-vos a més a més dels quadros.

—Oh! és que nosaltres anirem a peu sempre,—ens feu observar—Com pugui dur els quadros per a vendre i quatre trastos de l'ofici, en tenim prou,—hi va afegir.

Ens feu molta gracia aqueix modo de viure l'art.

A ací un apunt, a allà una aquarela, mes enllà un quadro, i sempre mudant de poble i de ambient... deia l'artista.

—Oh! admirable, admirable!—vam dir plens d'entusiasme, nosaltres.

La bohèmia artística caminant a peu; es a dir: a peu, els pintors; a caball, els quadros i els apunts.

Santa vida de la bohèmia artística en un carro tirat per un ruc!

Com si't vegés caminar per camins perduts! Com si't vegés entrant en un poble en mig de la cridoria de la quitxalla, badant als brançals de la porta els bons pagesos i les llurs dones! Com si vegés com ferren al ruc! Com si vegés als artistes dormint en un paller o fent-se la caçola sota d'un roure...!

Santa alegría que passa sense envejes, ni fúms

de gloria! Nosaltres, en esperit té acompanyarém arrèu aon vagis.

Per a terminar aquest rapidíssim Balans, direm, que com a nota d'art macissa i patriòtica, des de Cap d'any, la bandera catalana onejarà en el balcó principal de Casa la Ciutat, obra d'art aqueixa que a la fi retornarà després de 200 anys de tenir-la oblidada. Que l'any 1915 siga aixis mateix pròdig en coses d'art {per a bé de la Patria i dels Artistes qui laboren per élla!

B. M. i B.

◆ ◆ ◆

PÓRTIC DE LA VIDA

Capsalera an EL CANC DELS MESOS

Al primer president de la Mancomunitat Catalana, N'Enric Prat de la Riba.

Els anys son per a la raça
com el breviarí d'un full,
i els homes clam i aidarull
d'una vida que prest passa.
Els mesos, una tonada,
i els dies bolves de neu,
i tot gira entorn de Deu
car Ell és posta i aubada.
L'home capgira amb mesura
l'obra feconda d'ahir
i la pasta i fa lluir
rublerta de galanura.
Els pobles, com les anyades,
tenen també malvestats,
més avancen confiats
recercant glories passades.
Çó que a l'ànima gravita
és çó que resta immortal,
doncs l'obra humana sols val
per lo que val cada fita.
Catalunya, en sa esbranzida,
ha vestit un gran Palau,
qu'es fita i Temple de pau
i un alt Pòrtic de la Vida.

Bernabé Martí i Bofarull.

Tarragona, 31 de Desembre de 1914.

◆ ◆ ◆

MARGINAL

La dona

Heus' aquí un bonic tema que m'han indicat diferents vegades la conveniencia en parlar-ne, emprò es tant difícil el fer-ho, que sempre he procurat fugir-ne; mes hi ha desitjos de certs mortals que molts cops un hom no pot escapar-se de satisfer-los i ve'l aquí, doncs, el perque de inmiscuir-me avui en assumpte de tant capdal importancia, no sapiguent fins a quin punt podré sortir-ne airat.

Son molts els savis i pedagogs que han passat temps i mes temps estudiant la dona i encara no han arribat a entendre's respecte del destí que ha de donar-se-hi. Mentres els uns diuen que la dona ha d'ésser intel·lectual, que ha d'ésser metge, advocat, etc., intervindre en el afers públics per a trevallar en el ram de l'avenc humà al costat de l'home, es a dir, d'una manera cerebral, els altres entenen que no es aquesta la obligació de la dona, de convertir se en intel·lectualista, sino que se l'ha de dur a la missió que se li té senyalada a la terra, çó es, preparar-la per a ésser mare.

Els uns volen educar-la i instruir-la forsa. Els altres,—els més—solsament volen donar-li una reduida educació. Dos polos fortament oposats que fins ara no han pogut posar-se en contacte perque sos inductors no volen afliuixar. Si's pogues reduir llur força a mitja tensió tal volta,—i crec no seria molt difícil—arriuarien a col·laborar mutuament en la emancipació de la dona, quina, a no dubtar, es de utilitat i bo es, doncs, que amb sos esforços, sien grans, sien petits, ajudin a l'home a arribar a la consecució de çó que tots anhelem: la perfecció de l'humanitat tota. I una vegada obtingut el fi desitjat, tots ne tocarem els beneficis i just es, doncs, que tot'hom hi contribueixi.

L'any que acaba de finir no ha portat res de nou per a la emancipació de la dona. Unicament al Nord d'Amèrica i a l'Anglaterra s'han deixat oir unes lamentacions de les dones demanant els mateixos drets que l'home i amb el seu ideal del Vote for the women han deixat rastres destructius que en comptes de

obtindre-ho, no han fet altra cosa que allunyar-ho mes de lo que ho teniem. Veurem si el que comença suava, portarà en son trascur quiscum bri de esperançadora emancipació del sexe debil.

PÒLLUX.

Notes ciutadanes

La Ciutat

Poca i difícil seria la tasca del Ciutadà en aquest Balans de la Ciutat durant l'any que acaba de transcorre amb una velocitat casi inconcebible. Poca, per haver sigut la vida ciutadana relativament pariona a la dels anys anteriors, i difícil, perquè, per segons quins esperits, el parer nostre no deixarà d'ésser potser fins repulsiu i tot, ja que en aquest mon cada hui té'l modo d'apreciar les coses baix el seu punt de vista completament diferent.

La febre en volguer que la nostra Ciutat sia la millor de totes, perquè es la nostra; el desvetllament de cada hui en volguer presentar a la Ciutat com a model de les demés; la cura en que el seu sagrat nom, el de la TARRAGONA dels nostres amors, sia ben conegut de tot el mon i's pronuncii amb tots els respectes deguts, es lo que ha motivat certs actes, i certes festes i certs projectes que molts d'ells han fracassat i altres han pogut traduir-se a la realitat amb relatiu bon éxit, i aquells mateixos motius son els que han impulsat al Ciutadà a desgranar, durant l'any, aquests cants a la Ciutat, en els que a vegades s'hi trova un el·logi ben ditiràm·bic per a que se'n ha fet acreedor, i altres voltes unes petites fuetades per a qui, potser degut a l'excés de patriotisme ciutadà, volia presentar a la Ciutat de tal manera als ulls d'altris, que l'envolcallaven en un ridicol...

Ciutat nostra, Ciutat venerada per tots els teus digníssim fills: oblida les hores d'engunia que has passat durant el 1914, i conserva, orgullosa, les petites guspies de gloria que has pogut assaborir.

Que l'any que ja ha començat a regir els teus destins i els nostres, te despertin a tu i a nosaltres mateixos d'aquest somni que en moltes ocasions pot comparar-se, per lo sepulcral, al dels gloriosos Scipions, dels qui amb tanta magestat en guardes les despulles!

CIUTADÀ.

La guerra

L'any 1914 serà ben senyalat. Ha vist neixre una de les mes horrenes conflagracions humanes. La responsabilitat n'es tan pesada que ningú la vol tenir. Son Alemanya i Austria les qu'han provocat? N'hi ha que diuen que la *Pérfida Albión* té la culpa de tot. Examinem les causes del mal. La guerra es una de les malalties que pateix l'humanitat i la guerra actual ha de tenir causes que venen de lluny. El servei militar obligatori implantat pels prussians. Els excèrcits permanents qu'arruinen les nacions. La farsa de la pau armada. El militarisme, l'autocràcia i el kaiserisme germànics, son altres tantes causes qu'han predisposat a la guerra. L'expansió de la rassa germànica, per un costat, l'expansió colonial per un altre. La naixensa d'Estats de rassa eslava en els Balkans que dificulten la realització d'expansió d'Austria Hongria cap al mar Egeo i Adriàtic i sobre tot el microbi virulent anomenat *Supremàcia*, son causes qu'han contribuït a la crisi actual.

Obrim l'Historia: 1864 guerra de Prussia amb Dinamarca. Batalla de Königsgrats i prou. Anexió de l'Holstein i part del Schleswig a Prussia. 1866 guerra de Prussia amb Austria. Batalla de Sadowa i prou. La Supremàcia de Prussia sobre les nacions del Sud d'Alemanya queda establerta. 1870, guerra d'Alemanya amb França. Batalles de Woerth, Weissenburg, Gravelotte, Sedan i prou. Sitis de Metz i París. Anexió de l'Alsàcia i part de la Lorena. Indemnització de cinc mil mil·lions de francs. Com se veu les tres guerrès varen ser profitoses per a Alemanya. 1875, Bismark veu que França ha pagat fàcilment l'indemnització de guerra. Li busca bronquina per bàtre-la de nou i fer-li pagar mes diners. Anglaterra fa de *policeman* i detura a Bismark. 1877, guerra de Russia amb Turquia. Bona part dels pobles dels Balkans d'origen Eslau, son deslliurats de la tirania Turca. Austria i Alemanya veuen de mal-ull la naixensa dels dits pobles, que fan difícil l'expansió cap els mars Egeo i Adriàtic.

Bismark sempre havia cultivat l'amistat de Russia. Pel tractat de Berlin després de la guerra russo-turca, Alemanya se decantà a favor d'Austria. Russia queda descontenta. Triple aliança d'Alemanya, Austria i Italia. França ho aprofita per aliar-se amb Russia. El Kaiser, a mes de un excèrcit de terra po-

tentíssim, vol tenir una marina de guerra formidable. Comença la competència en barcos de guerra entre Alemanya i Anglaterra, que costa mil·lions i mil·lions. Anglaterra compren que'l dia que Alemanya tingui una marina de guerra com la desitja'l Kaiser, serà per l'Imperi britànic qüestió de seguretat nacional, qüestió de ésser conquistat i aniquilat, qüestió de vida o de mort. Alemanya té perfecte dret en fer barcos de guerra, además de tenir un gran excèrcit. Anglaterra té'l mateix dret, pero com el principi de respecte a la llibertat individual ha vençut als partidaris d'implantar el servei militar obligatori, determina fer una *Entente cordiale* amb França i una aproximació amb Russia.

Anem veient que la cosa se va preparant per a l'actual conflagració.

La Conferència d'Algeciras, molt laboriosa, pot evitar un rompiment. Ve la qüestió d'Agadir i la pau perilla. Esclata la guerra dels Balkans i les potencies han de fer esforços inaudits per a evitar qu'Austria intervingui, puig tot'hom compren que l'intervenció d'Austria significa l'intervenció de Russia i que la pau d'Europa quedaria compromesa.

Russia se organitza depressa després de la guerra amb el Japó. Alemanya ho sab i vota el presupost extraordinari de guerra de mil mil·lions. França hi respon amb el servei militar de tres anys. Ja estem aprop de la crisi. Els gastos militars son exorbitants. Ja no's pot més. La mina está ben carregada. Falta una espurna. Uns estudiantets servis assassinen a l'hereu de la Corona d'Austria i sa muller.

Alemanya examina la situació: Fa 40 anys que's prepara. Te un excèrcit potent, una bona marina. No creu que Anglaterra, (sense excèrcit de terra), intervingui. Sab que França no está ben preparada. Sab qu'amb la llei dels tres anys augmentarà son excèrcit permanent. Sab que Russia se reorganitza, i decideix: *Val mes la guerra ara que mes tard*. Empeny a Austria, qui declara la guerra a Servia, i succeix lo que logicament tenia que succeir. Russia mobilitza. Alemanya declara la guerra a Russia. França mobilitza, declarant que mobilització no val dir declaració de guerra (puig França no la desitja). Alemanya declara la guerra a França. Alemanya invadeix Bèlgica. Anglaterra intervé i declara la guerra a Alemanya.

Qui té la culpa de l'actual crisi? Deixem la resposta al pacient llegidor.

A. J. E.

Glosa

Any catorze...! Qui es el mortal que té ànims per a glosar-te? Jo no puc pas fer-ho; la ploma se m'entrebanca amb el paper i me impossibilita'l judicar-te; empró no puc per menys, encar que't maleixo, de aplaudir-te en part, perquè en aquesta terra, tota superstició, tota ignorància, tu has sigut l'únic que has alçat el penó de rebeldia, el que durant dotze mesos, hora rera hora, dia per dia, has lluitat per a fer surar la veritat i enderrocar la farsa. El que ha esfumat la nebulosa que envolcallava'l número tretze. L'any tretze, al costat teu, representaria el dia de sol al costat del de pluja. Ja no podem maleir-lo al tretze: el catorze l'ha desbancat.

La superstició ha sofert una tremenda derrota, encar que seguint la costum dels apallitzats vulga tapar-la amb motiu d'ésser una aproximació.

Any catorze, any de peste, de malura, de manca de treball, de guerra, de fam, any rodejat de una capa sanguinolenta: jo't maleixo!...

La teva tasca no ha sigut empró migrada; com educat en bona escola, no has considerat al temps com una cosa vil i despreiable i tenint-ne un concepte molt elevat, has procurat no perdre'l miserablement, ni matar-lo sens consideració. Desitjant ésser pràctic, baix tots els conceptes, t'has amparat baix l'aforisme anglés *el temps es or*, cosa molt raonable i certa en la seva casa, mes no en la nostra, ja que fins l'hora present no s'ha dat el cas de cas bancaries que cambiïn hores per diners, i per desgracia, has sapigut ben emprar-lo.

Ara be; siga perquè nosaltres no estiguem intel·lectualment a la teva altura, siga per altres mil causes, que la meua infantivola pensa no pot, encar que vulga, capir, hem restat tots d'acord en considerar la teva productiva tasca, enmatzinadora per la societat, en tanta escala i en tal grau, que inconscientment se'ns despleguen els llavis, per a apostrofar-te i llençar al teu front tots els impropis que'n el nostre cor verge podiem donar hostatge.

L'any tretze, es portà cavallerament amb nosaltres; ens regalà les mancomunitats de les que tant esperem tots els que aimem la nostra mare Catalunya; ens donà un govern que si be val molt poc, té'l dó de la estabilitat, que li ha donat, el seny de haver conservat la neutralitat fins avui dia, que ja es damanar massa en un govern espanyol; desfé l'error de la *Popular* creant una minoria republi-

cana, quin objecte era contrarrestar, en part, l'efecte del seu caciquisme, i conservà la guerra del Marroc, sens les agravants dels primers anys.

L'any catorze, si be'n la qüestió del Marroc no ens ha presentat res d'anormal, en les altres qüestions no ha fet més que plantejar conflicte d'errera conflicte, d'ignominia seguida d'ignominia, de tal modo i manera, que impossible es fa'l enumerar-lo.

1914, maleit sigas. Que l'any 15, quins primers passos en terreny tan pedregós i bruscat comença avui a emprendre, no prengui de tu exemple i siga per lo tant, mes benigne i menys preconitzador de lla fam.

X.

Tot llegint... tot passant...

Me demaneu un article-balans de l'any que acaba de morir. No pot ésser, amable Director; no soc amic de balansos i menys quan els envolcalla les negrures del mes paorós déficit.

Un altre any de déficit per a nostra Catalunya! Per a qué, doncs, pensar en els fatídics fets d'aquest any 1914? Bé prou que el plorarán les mllers de mares de tants i tants fills com moren defençant la llur patria uns i el desitj d'una esclavitat mundial els altres!

Per als Catalans tarragonins comença el nou any, amb un fet de joia gran: la sempre gloriosa bandera Catalana, la nostra bandera, onejarà en la balconada central del nostre Ajuntament. Sia ella llum de fita que ens porti a tots els Catalans a treballar sens treva per l'enaltiment de nostra patria, i siguem-hi tots en aquesta tasca; l'esforç de cada hui es necessari per el bé de tots, la tendència del poble mes cultes es de forta intervenció de l'individu en el governament de la vida col·lectiva, en intervenció directa o indirecta, fins i tot, allunyada de tota politica ha d'influir, com a força viva qu'es, en el destí del poble i en les determinacions dels homes que'l governen; que nosaltres, com a catalans, no podem quedar rera en l'ampla via del progrés i civilització i menys en l'anhel de reivindicació i de deslliurancol·lectiva i individual.

Pensem que Catalunya, nostra patria, está mancada de llibertat, que inutilment demana de un poder central, que tancat com mai en la seva tradicional politica d'exclusió, resta sort a les aspiracions de un poble que té alé per a treballar per a la reconstitució moral i reconeixement de la seva personalitat com a poble modern i culte.

Catalans! Per Catalunya, nostre mare, siguem-hi tots a treballar per ella! Visca Catalunya!

TRIK.

La Bandera catalana a Casa la Ciutat

Ha constituït un dels actes mes solemnes el cebrat el dia de Cap d'any, a l'issar-se per primera vegada la Bandera catalana en el balcó del local del nostre Municipi.

El públic que assistí a la festa fou nombrosíssim, i exclatà en un aplaudiment unànim, quan se va issar la nostra ensenya barrada.

L'Alcalde senyor Prat, va dirigir a la concorrencia un parlament breu pero matisat de una forta auriola de catalanitat, cantant un verdader himne a la Bandera, i fent recalcar les èpoques glorioses en les que havia contribuït a l'acoblament de tots els catalans en defensa de la patria. Fou aplaudidíssim i molt felicitat.

El benemèrit Orfeo Tarragoni també va pendre part en la festa, cantant «La Bandera», «Primavera aterna» i «L'emigrant», fent-se igualment aplaudir per tot'hom.

Durant l'acte, se van repartir unes fulles en les que hi havia l'hermosa poesia «La Bandera», del gran mestre Guimerà. La edició de aquestes fulles va anar a càrrec de la Unió Nacionalista Republicana, per qual tasca patriòtica va ésser molt elogiada la nostra entitat.

Felicitem coralment a l'Ajuntament i a quants han contribuït a l'éxit de la festa, i acabem saludant respectuosament a la Bandera, tot exclamant amb el poeta:

AVANT I ENLAIRE, BANDERA
QUE LA SANG JA'T SEGUIRÀ!

Ens veiem obligats a retirar del present número varis dels articles que tractant del Balans de l'any teniem destinats per a aquest editorial, juntament amb altres de palpitant actualitat. Aniran en el pròxim, pregant als seus autors que'ns ho perdonin, al propi temps que'ls hi remerciam la seva atenció aixis com la dels que honren avui aquestes planes.